

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 21 lutego 2024 r.,
sprawy **P. D.**
skazanego z art. 286 § 1 k.k.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu
z dnia 14 kwietnia 2023 r., sygn. akt IX Ka 670/22,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Toruniu
z dnia 1 lipca 2022 r., sygn. akt II K 441/21,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zwolnić skazanego P. D. od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 lipca 2022 r., sygn. akt II K 441/22, Sąd Rejonowy w Toruniu uznał P. D. za winnego tego, „że w dniu [...] 2020 r. w T. przy ul. [...], reprezentując firmę [XXX] w T., ul. [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru wywiązania się z umowy o roboty budowlane doprowadził E. M. do niekorzystnego rozporządzenia

mieniem w kwocie 9.000 złotych w ten sposób, że po zawarciu z pokrzywdzoną umowy nr [...] na wykonanie pokrycia z blachodachówki wraz z obróbkami blacharskimi oraz montaż orynnowania na budynku mieszkalnym w T. przy ul. [...] i otrzymaniu zaliczki w wysokości 9.000 zł nie wywiązał się z zawartej umowy, nie wykonał zleconej usługi i nie zwrócił pokrzywdzonej otrzymanych pieniędzy czym działał na szkodę E. M.", tj. popełnienia występku z art. 286 § 1 k.k. i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

II. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek kompensacyjny w postaci obowiązku zapłaty na rzecz pokrzywdzonej E. M. 9.000 zł tytułem naprawienia szkody.

W pkt III i IV orzekł o kosztach procesu.

Zaskarżając apelacją wyrok Sądu pierwszej instancji w całości (co do winy), obrońca oskarżonego zarzucił:

„I. obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia tj.:

1. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. poprzez niedopuszczenie z urzędu dowodu z opinii biegłego sądowego z dziedziny rachunkowości i finansów na okoliczność ustalenia stanu finansów przedsiębiorstwa [XXX] sp. z o.o. w dniu zawarcia umowy z E. M. tj. w dniu [...] 2020 r., w szczególności celem ustalenia, czy na dzień zawarcia w/w umowy na wykonanie remontu pokrycia dachowego Spółka miała możliwość terminowego realizowania swoich bieżących zobowiązań, a tym samym czy oskarżony P. D. w dniu zawarcia przedmiotowej umowy przewidywał, bądź mógł przewidywać, że reprezentowana przez niego Spółka w związku z ewentualnym stanem niewypłacalności nie wykona zobowiązania wzajemnego, a tym samym, czy Oskarżony zawierając umowę działał w zamiarze wprowadzenia kontrahenta w błąd co do możliwości wywiązania się z przedmiotu umowy,

2. art. 5 § 2 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie oraz rozstrzygnięcie niedających się usunąć wątpliwości na niekorzyść Oskarżonego, w sytuacji, gdy w sprawie nie istnieją prawidłowo dopuszczone dowody wykazujące istnienie po stronie Oskarżonego pierwotnego zamiaru doprowadzenia E. M. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, a tym samym osiągnięcia jej kosztem korzyści majątkowej, podczas gdy wobec konsekwentnej linii obrony Oskarżonego, który

wskazywał na brak istnienia po jego stronie zamiaru wprowadzenia kontrahenta w błąd co do możliwości i woli wywiązania się ze świadczenia wzajemnego w dniu zawarcia umowy - ciężar wykazania tych okoliczności obciążał jedynie Oskarżyciela publicznego,

3. art. 7 k.p.k. poprzez jego błędne zastosowanie i dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodu z wyjaśnień Oskarżonego skutkujące odmową uznania wiarygodności wyjaśnień P. D., podczas gdy treść w/w wyjaśnień pozostawała spójna i niesprzeczna z pozostałym materiałem dowodowym w sprawie, w szczególności w zakresie przyczyn niewykonania w terminie przez [XXX] sp. z o.o. w imieniu której działał Oskarżony, świadczenia wzajemnego jedynie z przyczyn niezależnych od Oskarżonego i reprezentowanej przez niego Spółki, braku zwrotu uiszczonej zaliczki po odstąpieniu od umowy wzajemnej z uwagi na dokonane w tym czasie zajęcia komornicze na rachunku Spółki, a tym samym niemożliwość swobodnego dysponowania tymi środkami przez Oskarżonego”.

Według skarżącego, zarzucona wyżej obraz przepisów postępowania pociągnęła za sobą:

„II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający istotny wpływ na treść wyroku tj.:

1. nieuprawnione przyjęcie, że P. D. swoim działaniem bądź zaniechaniem zrealizował znamiona przestępstwa określonego w art. 286 § 1 k.k. i działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru wywiązania się z umowy o roboty budowlane doprowadził E. M. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 9.000,00 zł, nie wykonał przedmiotu umowy i nie zwrócił pokrzywdzonej otrzymanej zaliczki działając na jej szkodę, podczas gdy w rzeczywistości Oskarżony nie zrealizował znamion przestępstwa oszustwa w typie podstawowym, gdyż w dniu zawarcia zobowiązania nie obejmował swoją świadomością woli niewykonania świadczenia wzajemnego oraz wprowadzenia E. M. w błąd co do obiektywnej możliwości jego spełnienia, a tym samym doprowadzenia jej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, a następcze opóźnienie w spełnieniu świadczenia oraz zwrocie uiszczonej zaliczki wynikały z okoliczności od niego niezależnych - opóźnień w dostarczeniu towaru, sezonu urlopowego, zajęcia rachunku bankowego Spółki,

2. nieuprawnione przyjęcie, że oskarżony P. D. dokonując zarzucanego mu przestępstwa działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, podczas gdy Oskarżony działał jedynie jako reprezentant [XXX] sp. z o.o., nigdy nie otrzymał ani nie przeniósł do majątku osobistego uiszczonej przez E. M. zaliczki, nadto jak wynika ze znajdującej się w aktach sprawy faktury zaliczkowej (v.14) oraz umowy Stron (v.3-4) jedynym >>beneficjentem<< umownego wynagrodzenia pozostawała [XXX] sp. z o.o., a tym samym P. D. nie uzyskał kosztem E. M. jakiegokolwiek korzyści majątkowej."

W konsekwencji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego w całości od zarzucanego mu czynu.

Po rozpoznaniu wniesionej apelacji, Sąd Okręgowy w Toruniu wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2023 r. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Z orzeczeniem Sądu odwoławczego nie zgodził się obrońca, który zaskarżając wyrok w całości kasacją na korzyść P. D., zarzucił:

„1. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 5 § 2, art. 7 oraz art. 433 § 2 k.p.k. polegające na przeprowadzeniu wadliwej kontroli odwoławczej przez dowolną i wybiórczą ocenę dowodów z pominięciem istotnych okoliczności mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie, co w konsekwencji doprowadziło do utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia z dnia 1 lipca 2022 r. w sprawie o sygn. akt II K 441/21,

2. rażącą obrazę prawa materialnego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie naruszenie art. 286 k.k., poprzez bezzasadne przyjęcie błędnej kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu P. D. tj. przyjęcie, że oskarżony swoim zachowaniem zrealizował znamiona przestępstwa określonego w art. 286 § 1 k.k. i działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim wprowadzeniu w błąd co do zamiaru wywiązania się z umowy o roboty budowlane doprowadził E. M. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 9.000,00 zł, nie wykonał przedmiotu umowy i nie zwrócił pokrzywdzonej otrzymanej zaliczki działając na jej szkodę, podczas gdy w rzeczywistości oskarżony nie zrealizował znamion przestępstwa oszustwa w typie podstawowym, gdyż w dniu zawarcia zobowiązania nie obejmował swoją świadomością woli

niewykonania świadczenia wzajemnego oraz wprowadzenia E. M. w błąd co do obiektywnej możliwości jego spełnienia i przede wszystkim nie osiągnął korzyści majątkowej.”

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Toruniu do ponownego rozpoznania.

Odpowiadając pisemnie na kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie przypomnieć trzeba, że kasacja, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, skierowana jest przeciwko orzeczeniu Sądu odwoławczego, a postępowanie kasacyjne nie jest postępowaniem, którego celem jest powtórna kontrola odwoławcza, dlatego też w toku tego postępowania, z założenia, nie dokonuje się kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów, nie weryfikuje zasadności ustaleń faktycznych i nie bada współmierności orzeczonej kary.

Analiza podniesionych zarzutów kasacyjnych pozwala na stwierdzenie, że głównym ich celem jest podważenie ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Rejonowy, a w pełni zaaprobowanych przez Sąd Okręgowy.

Podniesienie zarzutu obrazy art. 433 § 2 k.p.k., a więc twierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Okręgowym doszło do naruszenia ustawowego standardu kontroli odwoławczej, uczynione zostało w istocie dla pozorów. Wywody skarżącego wskazują bowiem, że kwestionuje on nie sposób rozpoznania wniesionej apelacji, a wynik procesu, nie godząc się z prawomocnym orzeczeniem. Odwołując się do rzekomego naruszenia kontroli apelacyjnych zarzutów obrazy art. 7 k.p.k. czy art. 5 § 2 k.p.k., w rzeczywistości obrońca kwestionuje poczynione w sprawie ustalenia faktyczne (choćby dotyczące zamiaru), co w realiach tego postępowania nie może być skuteczne. Przekonanie sądu o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych pozostaje pod ochroną przepisu art. 7 k.p.k. wtedy, gdy m.in. stanowi wynik rozważenia wszystkich okoliczności przemawiających tak na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego, co w przedmiotowej sprawie miało miejsce.

Z kolei zarzut obrazy art. 5 § 2 k.p.k. jakoby Sąd nie orzekł na korzyść skazanego w sytuacji zaistnienia niedających się usunąć wątpliwości co do „istnienia po jego

stronie (skazanego - uwaga SN) w momencie zawarcia zobowiązania w imieniu spółki zamiaru niewywiązania się ze świadczenia wzajemnego i wprowadzenia pokrzywdzonej w tym zakresie w błąd, a tym samym doprowadzenia jej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez uiszczenie zaliczki” (k.4 kasacji) nie znajduje żadnego uzasadnienia i stanowi tylko polemikę ze stanowiskiem Sądu odwoławczego. Sąd Okręgowy podkreślił, iż nie znalazł żadnych podstaw do zakwestionowania dokonanej przez Sąd Rejonowy w tym przedmiocie oceny dowodów, jak i poczynionych w oparciu o nią ustaleń faktycznych. Dla zasadności zaś zarzutu obrazy art. 5 § 2 k.p.k. nie wystarczy zaprezentowanie przez skarżącego własnych wątpliwości co do stanu dowodów, ale wykazanie, że orzekający w sprawie Sąd rzeczywiście miał wątpliwości o takim charakterze i nie rozstrzygnął ich na korzyść oskarżonego. Sądy obu instancji w sposób rzetelny i kompleksowy przedstawiły wywody, wskazując jakie okoliczności i dowody nakazywały uznać sprawstwo P. D. odnośnie do przypisanego mu czynu - po uzyskaniu od pokrzywdzonej zaliczki, skazany unikał z nią kontaktu, składał deklaracje bez pokrycia, nie wykonał zobowiązania, nie udokumentował jakichkolwiek wydatków na zakup materiałów, a w końcu nie zwrócił zaliczki. Okoliczności te jednoznacznie dowodziły, że skazany działał ze z góry powziętym zamiarem niewykonania zobowiązania. Sąd Okręgowy podzielił jednocześnie stanowisko Sądu Rejonowego, że skazany doskonale zdawał sobie sprawę z kondycji finansowej spółki. Już w 2019 r. [XXX] Sp. z o.o. miała znaczne zaległości podatkowe oraz wobec ZUS-u, czy też wobec swoich kontrahentów - te ostatnie doprowadziły do wydania w 10 sprawach nakazów zapłaty, które następnie były w I kwartale 2020 r. przedmiotem postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez komornika. Zaległości te pogłębiły się jeszcze bardziej w 2020 r.

Niezmienne pozostaje stanowisko Sądu Najwyższego, że obraza prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu lub niezastosowaniu, w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można mówić więc o naruszeniu przepisów prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę. Stawiany w kasacji przez jej autora zarzut obrazy prawa materialnego z pkt 2 sprowadza się w swojej istocie do próby

wykazania, że skazany swoim działaniem nie zrealizował znamion przestępstwa oszustwa z art. 286 § 1 k.k. i jest kwestionowaniem w tym zakresie poczynionych ustaleń faktycznych (zamiaru), co nie znajduje umocowania w zgromadzonym materiale dowodowym. Nie budzi żadnych wątpliwości, iż procedujące w sprawie Sądy nie dopuściły się tego rodzaju błędu a zachowanie skazanego wyczerpało znamiona ustawowe czynu z art. 286 § 1 k.k.

Mając powyższe na uwadze, kasację obrońcy skazanego P. D. uznać należało za oczywiście bezzasadną i oddalić ją na posiedzeniu w trybie przepisu art. 535 § 3 k.p.k.

[J.J.]

[ał]